

MOSCOSO, Francisco (2012): *Aproximación al cuento narrado en árabe marroquí*. Helsinki: Academia Scientiarum Fennica, 2012, 147 p.

Aproximación al cuento narrado en árabe marroquí

Montserrat CENDRA

Institut Campclar, Tarragona

Amb aquest nou llibre, Moscoso (Jérez de la Frontera, 1970) fa un pas endavant en la seva trajectòria com a arabista i investigador. Vinculat a l'àmbit universitari (actualment a la Universitat Autònoma de Madrid), va començar a interessar-se per l'àrab dialectal marroquí, com podem veure a través de les seves publicacions.¹ Aquest interès per la llengua popular el va portar a recopilar contes a partir de l'any 2000, activitat que va continuar fins al 2005, com en donen fe les diverses publicacions dels darrers anys.²

Però si en els primers temps l'estudi de les rondalles se centrava en l'aspecte lingüístic, a mesura que va anar aprofundint-hi va interpel·lar-se sobre la seva funció educativa,³ no tant en l'àmbit familiar i popular, qüestió evident, sinó en l'ensenyament reglat, és a dir, les aules. Amb aquest llibre l'autor explora la seva vessant de rondallista i aconsegueix interessar tant el neòfit en el món marroquí i el seu coneixedor (però no especialitzat en rondallística) com els rondallistes d'altres llengües que senten curiositat per la marroquina, i, també, els recopiladors i estudiosos de rondalles marroquines.

Comença amb una àmplia introducció útil per als dos col·lectius que he esmentat en primer lloc. Així, Moscoso repassa temes bàsics com la situació sociolingüística del Marroc, tot fent una clara aposta per l'Li, per evitar la situació diglòssica i de retop, el fracàs escolar que se'n deriva; assaja una definició del gènere rondallístic marroquí; analitza l'evolució de la rondallística al Marroc; reivindica el paper de les dones narradores; es pregunta sobre l'origen de les rondalles, etc. I tot això ho fa plantejant interrogants interessants i, alhora, resolent-ne molts. A més a més, hi defineix de forma clara els seus objectius, que trobarem ratificats a les conclusions: «Por un lado, la de acercar al público español en general un aspecto más de la cultura marroquí en la que podemos sentirnos también identificados y, por otro lado, aportar nuevos datos al investigador para

1. Entre d'altres, Moscoso, Francisco (2004): *Esbozo gramatical del árabe marroquí*. Conca: Universidad de Castilla-La Mancha.

2. Entre d'altres, Moscoso, Francisco (2007): *Cuentos en dialecto árabe del norte de Marruecos*. Cadis: Universidad de Cádiz.

3. Moscoso, Francisco (2008): «Función educativa del cuento oral narrado en árabe marroquí: Propuesta pedagógica para las aulas en España». Dins Francisco Moscoso; Luis Miguel Pérez; Nadi Hamdi (eds.). *Actas del segundo congreso Árabe marroquí: Estudio, enseñanza y aprendizaje* [Toledo, 4 i 5 de maig de 2007]. Cadis: Servicio de Publicaciones, p. 257-272.

que se pueda seguir profundizando en el estudio de la tradición oral» (Moscoso 2012: 114).

Tot seguit, delimita l'objecte del seu estudi, un corpus de 20 rondalles enregistrades a dones marroquines del nord i del centre del Marroc, d'una franja d'edat àmplia (de 22 a 80 anys) i de formació diversa (de l'analfabetisme als estudis universitaris). Rondalles que apareixen fitxades una a una, tot seguint l'ordre cronològic d'enregistrament i que, si seguim el catàleg ATU (Aarne-Thompson-Uther),⁴ correspondrien als tipus: 403, 707, 235C, 591, 480, 545, 327C, 883B, 510A, 327, 705, 2022, 510 B, 41, 4, 550, 510, 706, 451 i el penúltim sense classificar.⁵

La tercera part, la més extensa, és la que interessarà de forma especial a l'especialista en rondallística, sobretot la marroquina, ja que Moscoso aprofundeix en la línia iniciada en la ponència citada i en la que duu per títol «Objetos-símbolos en el cuento oral marroquí».⁶

En el punt 2.3, l'autor situa una desena de valors i contravalors que apareixen en les rondalles, que, no cal dir-ho, són els de la societat marroquina. Podríem agrupar-los al voltant de dos eixos: l'amor i la família (valors) i l'enveja i la violència (contravalors). En el primer bloc, Moscoso ens fa observar que s'exalça el matrimoni i la fecunditat com a pilars d'una societat, i que, per tant, no estan ben vistes les relacions amoroses extramaritals, valors que també trobaríem a les nostres rondalles. Com també hi trobaríem l'amor com a base del matrimoni, encara que contravingui l'escala social. Ara bé, en el cas dels marroquins hi veiem la poligàmia com un valor admès. Quant al segon bloc, planteja una de les característiques dels contes marroquins: la violència dels càstigs infligits als culpables, que es tradueix també en moltes frases. Després, a les conclusions, Moscoso situarà aquest fet com un dels problemes amb vista a l'explotació educativa. Violència que també trobem en les versions més genuïnes de les nostres rondalles.

Els punts dedicats als objectes-símbols, els animals i els colors mereixen un comentari especial. Moscoso hi excel·leix en l'anàlisi i interpretació, gràcies, en bona part, al seu gran coneixement del món àrab, marroquí i islàmic. Quant a la simbologia del foc, i més en concret de la foguera (és el destí final de les ogresses, tan presents en els contes marroquins), resulta curiós observar com tradicions que els catalans (en el sentit ampli del terme, és a dir, el lingüístic) considerem tan nostres, com el de les fogueres de Sant Joan, són compartides també amb els marroquins.

4. Uther, Hans-Jörg [ATU] (2004): *The Types of International Folktales. A Classification and Bibliography Based on the System of Antti Aarne and Stith Thompson*. 3 vols. Folklore Fellows' Communications 284-286. Helsinki: Suomalainen Tiedekatemia.

5. Tots coincideixen amb les nostres rondalles, a excepció dels tipus 591, 405 i 705.

6. Moscoso, Francisco (2011): «Objetos-símbolos en el cuento oral narrado en árabe marroquí». Dins Bárbara Herrero; Luis Miguel Pérez; Mercedes Aragón; Francisco Moscoso (eds.): *IV Congreso Árabe Marroquí: Más allá de la oralidad* [Toledo, 23 i 24 d'abril de 2010]. Almería: Editorial Universidad de Almería, p. 239-254.

No és estrany doncs, que l'Acadèmia Finesa, institució de referència en el món de la rondallística, hagi confiat en el treball de recerca de Moscoso, que, dintre del panorama dels investigadors, també ha fet un pas endavant en la recerca sobre rondallística marroquina. Creiem, doncs, que amb aquesta obra l'autor assoleix els seus objectius, ja que contribueix al coneixement de l'àrab marroquí i dona al professorat universitari un recurs per a l'aprenentatge d'aquesta llengua. D'altra banda, divulga la tradició oral rondallística marroquina i situa, també, els punts en comú amb la tradició espanyola, tal com s'havia proposat l'autor.